ZNAČAJNO PRAVNO LEKSIKOGRAFSKO DELO*

Pravni leksikon, gl. ur. Vladimir Pezo,
Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2007, 1872 str.

U pravnoj leksikografiji bivše Jugoslavije najznačajnije aktivnosti odvijale su se u okviru beogradske Savremene administracije, čiji su najpoznatiji rezultati *Pravni leksikon* (1964, 1970²) te nekoliko izdanja *Pravne enciklopedije*, pod uredništvom Borislava Blagojevića: najpre jednotomno izdanje (1979), a onda i u dva toma (1985, 1989²). Brojne su bile i leksikografske obrade užih pravnih oblasti, npr. *Leksikon prava međunarodnih odnosa* (1982) i *Leksikon prava međunarodnih privrednih odnosa* (1982), ali su se ništa manje značajni leksikografski projekti odvijali i kod drugih izdavača, često pod skromijim nazivima, kao što je npr. edicija Informatorovi rječnici (Vladimir Ibler, *Rječnik međunarodnog javnog prava*, Zagreb, 1972, 1987²; Ante Romac, *Rječnik rimskog prava*, Zagreb, 1975, 1983², 1989³ itd.).

Posle raspada Jugoslavije, u Republici Srbiji najznačajniji pravni leksikografski projekat bio je *Leksikon građanskog prava: opšti deo građanskog prava, stvarno pravo, obligaciono pravo, nasledno pravo, porodično pravo, autorsko pravo, pravo industrijske svojine, lično pravo, građansko procesno pravo* (Beograd, Nomos, 1996). U istom periodu, u Republici Hrvatskoj, u Leksikografskom zavodu u Zagrebu, nekada središnjoj leksikografskoj instituciji bivše države, nastaju brojne promene, među kojima i orijentacija na izdavanje užestručnih leksikona, pa je nakon izlaska nekoliko takvih izdanja (*Medicinski leksikon*, 1992; *Ekonomski leksikon*, 1995; *Opći religijski leksikon*, 2002; *Filmski leksikon*, 2003; *Nogometni leksikon*, 2004) prošle godine izašao i *Pravni leksikon*.

Rad na *Pravnom leksikonu*, prvom sveobuhvatnom projektu hrvatske pravne leksikografije, započeo je 2002. godine, a u izradi njegovih ukupno 6584 odrednica učestvovalo je 152 eminentna stručnjaka. Većina autora su profesori sva četiri hrvatska pravna fakulteta, ali su ništa manje dragocene priloge dali i drugi saradnici iz oblasti pravosuđa, ekonomije, bankarstva, društvenih delatnosti, stručnih službi i uprave, kao i profesori ostalih fakulteta (bogoslovnog, politikološkog, ekonomskog, pomorskog i saobraćajnog) i drugih visokoškolskih ustanova. Zani-

* Rad primljen: 05. VIII 2008. godine.

mljivo je da su osim dva saradnika (Katalin Gönczi sa Instituta za pravnu istoriju Max Planck u Frankfurtu na Majni, te Jasminke Hasanbegović sa Pravnog fakulteta u Beogradu, koja je urednica struke za teoriju države i prava) svi autori iz Republike Hrvatske.

U ovom leksikonu dat je iscrpan pregled pravne nauke, njenih grana, disciplina, kategorija i teorija, pravne istorije i pravnih sistema, uporedni pregled sa međunarodnim, naročito evropskim pravnim iskustvom, obrađene su najznačajne međunarode vladine i nevladine organizacije i institucije (Afrička unija, Amnesty international, Evropska banka za obnovu i razvoj, Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava, UNCITRAL itd.), objavljene su kratke biografije najpoznatijih hrvatskih i svetskih pravnih istoričara, teoretičara i državnih reformatora. Posebna pažnja posvećena je pravu Evropske unije i ljudskim pravima, svakako u svetlu očekivanog ulaska Hrvatske u ovu zajednicu, a naročito je pažljivo obrađena terminologija: uz svaki hrvatski pravni termin, navedeni su i odgovarajući termini na engleskom, nemačkom i francuskom jeziku. Nekim pravnim oblastima posvećeno je nešto više prostora (pored evropskog, to su npr. kanonsko i vojno pravo, pravo osiguranja, parlamentarizam), a deo članaka zbog svojeg obima ima enciklopedijski karakter.

Pravni leksikon sadrži i odrednice od neposrednog značaja za srpsku istoriju (npr. Jugoslavija, Vojvodina itd.), istoriju političkih stranaka (Hrvatsko-srpska koalicija, Srpska radikalna stranka i Srpska samostalna stranka u predjugoslovenskom periodu, međuratne Jugoslovenska nacionalna stranka i Jugoslovenska radikalna zajednica, posleratni Savez komunista Jugoslavije i dr.), značajnije srpske pravne spomenike ili druge odrednice koje su od značaja i za srpsku pravnu istoriju (vizantijsko pravo, Dušanov zakonik, Sintagma Matije Vlastara, Karlovački mir 1699, Statuta Valachorum iz 1630. itd.), a uvrštena su neka od najistaknutijih imena srpske pravne nauke (Milan Bartoš, Jovan Đorđević, Dragoslav Janković, Tihomir Vasiljević, Toma Živanović i dr.).

Kod dela ovakve vrste jedno od najosetljivijih pitanja jeste odnos između opšteg i posebnog, tj. u kojoj meri unositi pozitivnopravna rešenja (unutrašnja i međunarodna), u odnosu na opštepojmovno pravno definisanje? Kako je *Pravni leksikon* namenjen ne samo teoretičarima i studentima prava, nego i advokatima, državnim službenicima i javnim radnicima, koji se u profesionalnom radu susreću sa pravnim pitanjima, uredništvo se prirodno opredelilo da opšti pojmovi budu ilustrovani važećim hrvatskim zakonskim rešenjima, katkada i sudskom praksom, ali se čini da je u tome odabran umeren pristup, koji omogućuje da *Leksikon* bude koristan i nakon budućih promena propisa.

Pravni leksikon zagrebačkog Leksikografskog zavoda nesumnjivo je kapitalno delo, koje zbog simboličke jezičke barijere, može biti veoma korisno i pravnicima sa područja Republike Srbije. Osim već gore navedenog, na to upućuje i mnoštvo prikazanih najnovijih pravnih dostignuća, naročito na planu međunarodnog prava, koje se veoma intenzivno razvija od početka 1990-ih godina, ali i zbog korišćene metodologije, koja bi mogla biti od značaja u jednoj budućoj sveobuhvatnoj institucionalnoj leksikografskoj obradi prava i pravne nauke u Srbiji. No, kada je reč o hrvatskoj leksikografiji, *Pravni leksikon* je tek osnova za jednu buduću pravnu enciklopediju Leksikografskog zavoda, za koju se očekuje da će izaći sledeće decenije.

Dr Slaven Bačić